

Pedagogisch beleid

SPM

Stichting Peuterspeelzalen Maasdriel

Pedagogisch Beleidsplan voor De Wigwam

[2016]

Voorwoord

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van Stichting Peuterspeelzalen Maasdriel voor de locatie De Wigwam.

Dit document is besproken met de peuterspeelzaalleidsters, de ouderraad, bestuursleden en daarna vastgesteld door het bestuur SPM. Dit geactualiseerde pedagogisch beleidsplan vormt de basis voor het omgaan met kinderen binnen SPM. Doel is om het plan regelmatig te actualiseren. Jaarlijks kijken we of een update noodzakelijk is.

Een pedagogisch beleidsplan biedt duidelijkheid naar alle geledingen: peuterspeelzaalleidsters, ouders van peuters, bestuur SPM en dagelijkse leiding.

Tevens is het een controle- en evaluatiemiddel voor de peuterspeelzalen.

Dit document ligt op iedere locatie ter inzage in het handboek. In dit handboek vindt u allerlei SPM beleidsstukken o.a. het vier-ogenbeleid, het protocol kindermishandeling en het vrijwilligersbeleid.

November 2016

Inhoudsopgave:

Pedagogisch beleid van Stichting Peuterspeelzalen Maasdriel (SPM)

A. Scheppen van ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen

- 1. De taal- en spraakontwikkeling**
- 2. De ontwikkeling van de creativiteit**
- 3. De lichamelijke (motorische) ontwikkeling**
- 4. De sociaal-emotionele ontwikkeling**
  - 4.1 Het stimuleren van het leren spelen en leren omgaan met andere kinderen*
  - 4.2 Het ontwikkelen van een positief zelfbeeld*
  - 4.3 Een baby in het gezin*
- 5. De verstandelijke (cognitieve) ontwikkeling**
- 6. Het stimuleren van de identiteit en zelfredzaamheid**

B. Verzorgen van de Peuters

- 1. Hygiëne en Veiligheid**
- 2. Fysieke omgeving**

C. Omgang met normen en waarden

- 1. Rechten en plichten van het kind**
- 2. Straffen en belonen**
- 3. Rituelen, feesten en verjaardagen**

D. omgang met netwerken rondom de peuter

- 1. Rol van de ouders**
- 2. Contacten met andere (hulpverlenings)instanties**
- 3. Wanneer**

E. Klachten

F. Vierogenbeleid SPM

Pedagogisch beleid van Stichting Peuterspeelzalen Maasdriel (SPM)

Stichting Peuterspeelzalen Maasdriel stelt zich ten doel om kinderen optimale ontwikkelingskansen te bieden door middel van het aanbieden van veelzijdige en passende speelmogelijkheden voor alle peuters van 2 tot en met 4 jaar.

Hierbij staat voorop dat contact hebben met andere kinderen voor peuters belangrijk is: ze kunnen met elkaar en met de leidster spelen, plezier maken en spelenderwijs een aantal dingen leren.

Als basis geldt voor alle locaties:

De groepen peuters bestaan uit maximaal 16 kinderen. Er wordt van uitgegaan dat de peuters twee dagdelen per week deelnemen aan de activiteiten van de peuterspeelzaal. Daar waar noodzakelijk kan dit één dagdeel zijn of drie of vier dagdelen. De leidster-kindratio is één gekwalificeerde leidster op maximaal 8 kinderen. In groepen van 9 tot maximaal 16 kinderen staan twee gekwalificeerde leidsters. In kleine groepen met maximaal 8 kinderen wordt naast 1 leidster met vaste vrijwilligsters gewerkt, zodat ook in kleine groepen de achtervang voor calamiteiten en zorg geregeld is. Er kan naast de leidsters, een stagiaire op de groep aanwezig zijn, waarbij de stagiaire boventallig meewerkt. In 2016 kan er op een groep ook een vrijwilliger naast de beroepskracht op de groep meewerken. Door bezuinigingen van de gemeente hebben we in 2016 1.75 leidster tot onze beschikking. Dit betekent op een aantal groepen 1 gekwalificeerde leidster samen met een vrijwilliger. De taken van de vrijwilliger staan in het vrijwilligersbeleid omschreven. Zij zijn altijd ondersteunend aan de leidster. In 2017 zal dit wettelijk niet meer mogelijk zijn.

De peuterspeelzaalleidsters zijn allen voldoende (PW3 niveau of hoger) en ook VVE (voor- en vroegschoolse educatie) gekwalificeerd. De beroepskrachten worden door teambesprekingen met de coördinator en trainingen op hun taak van signaleren en doorverwijzen extra toegerust. Daarnaast heeft SPM korte lijnen in netwerken rondom de peuter waarin een beroep op andere deskundigen gedaan kan worden (zie onder D).

SPM zorgt voor een veilige, geborgen speelomgeving. De peuters verblijven in vaste groepen. Alleen bij het buitenspelen, bij gezamenlijk gebruik van de buitenspeelplaats, kan de peuter andere groepen tegenkomen (open deurenbeleid). Voor bijzondere gelegenheden zoals voorleesweek, gezamenlijke vieringen zoals Sinterklaas kunnen peuters ook in het (brede)schoolgebouw andere kinderen tegenkomen. Daarbij zijn extra hulpouders als extra handen en ogen aanwezig om de veiligheid mede te waarborgen.

Binnen het pedagogische beleidsterrein onderscheiden wij drie aandachtsgebieden: Het scheppen van ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen, het verzorgen van de peuters en de omgang met waarden en normen. In dit plan wordt tenslotte ook het wenbeleid en de aanpak rondom klachten beschreven.

A. Scheppen van ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen

Doordat we zowel individuele als groepsgerichte aandacht geven, krijgt het kind de kans zich zo volledig mogelijk te ontplooiën en stimuleren we de algehele ontwikkeling optimaal. Hierbij bekijken we of de ontwikkeling goed verloopt, zodat eventuele problemen of achterstanden vroegtijdig kunnen worden onderkend. Gedurende het jaar verzamelt de leidster informatie door kinderen te observeren. De leidsters spreken tweemaal per jaar met de ouders over de vorderingen van hun kind. We maken daarbij gebruik van een objectief peutervolgsysteem Doen, Praten & Bewegen. Met behulp van de observatielijsten van Doen, Praten & Bewegen volgen leidsters de ontwikkeling van het kind op de voet en signaleren hiaten. De vragen in de lijsten gaan over concreet observeerbaar gedrag of vaardigheden en geven daarmee een objectief beeld. Er zijn ook tips voor u als ouder om uw kind te stimuleren. Deze krijgt u van de leidster als uw kind ook buiten de speelzaal extra stimulans kan gebruiken.

Doen, Praten & Bewegen bestaat uit drie verschillende observatielijsten:

Zo Doe Ik: voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

Zo Beweeg Ik: voor de motorische ontwikkeling

Zo Praat Ik: voor de spraak-/taalontwikkeling

Wij gebruiken natuurlijk alleen het gedeelte voor de peuters vanaf 32 maanden. Het zijn signaleringsinstrumenten en geen toetsen of testen! Het geeft een objectief beeld, waarbij je kunt opmerken dat een kind extra stimulering kan gebruiken op een bepaald ontwikkelingsgebied. Het wordt veelal spelenderwijs op de groep gebruikt en is een observatiemiddel. Het maakt ook een mogelijke achterstand of voorsprong van een peuter zichtbaar voor en bespreekbaar met ouders.

Het pedagogisch hoofddoel is de kinderen te laten spelen, alleen en met anderen, waarbij, door de leiding, aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling op een aantal terreinen:

1. Taal- en spraakontwikkeling
2. Creatieve ontwikkeling
3. Lichamelijke (motorische) ontwikkeling
4. Sociaal-emotionele ontwikkeling
5. Ontwikkeling van de identiteit en zelfredzaamheid
6. Verstandelijke ontwikkeling (cognitieve ontwikkeling)

1. De taal- en spraakontwikkeling

De taal- en spraakontwikkeling spelen een grote rol in de peuterspeelzaal. Zowel individueel als groepsgericht stimuleren we de taal- en spraakontwikkeling. Een goede taal- en spraakontwikkeling zijn de basis voor het lezen, schrijven en rekenen, voor alle schoolvakken en de verdere toekomst. Deze voorschoolse aandacht voor taal is zeker ook belangrijk voor kinderen van andere culturele achtergronden die thuis een 'andere' taal spreken.

We werken op alle zes locaties met het Voor- en Vroegschoolse Educatieprogramma 'Puk en Ko'. Hoofddoel van dit VVE-programma is de Nederlandse taalvaardigheid van de peuters stimuleren, zodat de kinderen een goede start kunnen maken op de basisschool. Ook kunnen kinderen met taalachterstanden vroegtijdig opgespoord worden. De nadruk ligt hierbij vooral op de taalvaardigheden spreken en luisteren en op de uitbreiding van de woordenschat. Het is een methodiek waarin uitdagende en speelse activiteiten worden aangeboden. De peuters zijn actief en zelfontdekkend bezig. Het aanleren van de Nederlandse taal gebeurt spelenderwijs aan de hand van de thema's van 'Puk en Ko', in de

vorm van boekjes voorlezen, verhaaltjes vertellen, activiteiten in kleine groepjes, liedjes zingen, voorwerpen benoemen, gesprekjes voeren met de kinderen en in de alledaagse omgang met elkaar.

2. De ontwikkeling van de creativiteit

Vrij spelen en expressieactiviteiten zijn een belangrijk onderdeel in de peuterspeelzaal. We laten de kinderen zoveel mogelijk hun gang gaan tijdens de activiteiten. De leidster stimuleert de kinderen door zelf mee te doen en een voorbeeld te zijn voor de kinderen die nog niet goed weten wat ze kunnen doen. De leidster zal de kinderen laten kennis maken met verschillende soorten materialen en laten experimenteren met creatieve middelen. De kennismaking met materialen is belangrijker dan het uiteindelijke product of resultaat. Daarnaast maken we gebruik van andere expressiematerialen zoals muziekinstrumenten en CD's.

Voor het fantasie/rollenspel zijn er ook volop materialen aanwezig zoals doktersspullen, garage, keukenspulletjes, poppen en poppenwagens, boerderijdieren, gereedschap en verkleedkleding.

3. De lichamelijke (motorische) ontwikkeling

De lichamelijke of motorische ontwikkeling is onder te verdelen in de grove motoriek (lopen, klimmen, springen, e.d.) en de fijne motoriek (kralen rijgen, bouwen, scheuren, knippen en plakken e.d.).

We bieden de kinderen afhankelijk van het soort motoriek verschillende soorten materiaal aan. Om de lichamelijke ontwikkeling te stimuleren, krijgen de kinderen de ruimte om zowel binnen als buiten bezig te zijn met bewegen. Wanneer een kind de fijne of de grove motoriek wat minder beheerst, proberen we het kind daarin te stimuleren.

Peuters houden van rennen, klimmen en klauteren en krijgen zelfvertrouwen in wat ze kunnen. Een vereiste hiervoor is dat er voldoende ruimte is om zo te kunnen bewegen. Bij droog en niet te winderig of te koud weer gaan we buiten spelen op de speelplaats. Het activiteitenaanbod bij het buitenspelen bestaat voornamelijk uit vrij spel. De bewegingsactiviteiten in de peuterspeelzaal bestaan naast vrij spel ook uit geleid spel zoals kringspelletjes, dansen, springen en het nadoen van (dier)bewegingen.

4. De sociaal-emotionele ontwikkeling

Basisvoorwaarde voor een gunstige ontwikkeling in algemene zin van elk kind is een goede sociaal-emotionele ontwikkeling. Voor deze ontwikkeling is het belangrijk dat kinderen zich veilig en geborgen voelen. Lichamelijk of verbaal geweld door volwassenen of door kinderen wordt dan ook niet getolereerd. Er wordt op respectvolle wijze met het kind omgegaan. Zo wordt er niet over de hoofden van de kinderen heen gesproken. Eventuele problemen worden onder vier ogen besproken.

Door positief in te gaan op blijdschap, verdriet, woede, angst en onverschilligheid wordt de ontwikkeling van het leren kennen van de eigen gevoelens, het hiermee om kunnen gaan en deze gevoelens aan anderen duidelijk (durven) maken gestimuleerd. De gevoelens van de peuter worden serieus genomen, er wordt naar hem geluisterd en met hem meegeleefd. De leidsters denken vanuit het kind en laten de peuter merken dat ze hem begrijpen.

Afscheid nemen is voor de peuter een belangrijk stukje, dat te maken heeft met veiligheid en vertrouwen. Het belangrijkste is dat de manier van afscheid nemen voor de peuter iedere keer herhaald wordt en duidelijk is. Die manier is voor iedere peuter weer anders, de ene peuter kost het meer moeite en heeft meer tijd nodig dan de andere. Blijft het afscheid nemen moeilijk dan kan het kind een knuffeltje meenemen van thuis of iets anders wat het kind veiligheid biedt. Het visualiseren van het dagprogramma middels dagritmekaarten geeft het jonge kind extra houvast in wat er gaat gebeuren en dat de ouder weer terug komt. Hebben de ouders moeite met afscheid nemen dan wordt het advies gegeven het afscheid duidelijk en kort te houden. De leidster begeleidt de ouders en het kind hierin door met woorden te ondersteunen dat zij het kind overneemt en samen naar mama/papa gaat zwaaien. De ouders kunnen erop rekenen dat er gebeld wordt als het echt niet gaat en mogen zelf ook bellen tussendoor om gerustgesteld te worden. Dit is ook een onderdeel van het wenbeleid (zie E).

4.1 Het stimuleren van het leren spelen en leren omgaan met andere kinderen

De 2-jarige peuter moet nog leren spelen en nog gaan ontdekken wat hij met speelgoed kan doen. Hij leert dit niet alleen door stimulering van de leidsters, maar ook doordat hij andere kinderen ziet spelen. Omdat hij nog niet weet wat samen spelen is en omdat hij de wereld om zich heen nog egocentrisch (vanuit zichzelf) bekijkt, zijn er veel kleine conflicten. Wat hij wil hebben, wil hij dadelijk, ongeacht of er een ander kind mee speelt. Sterker nog, juist omdat een ander kind ergens plezier in heeft, wordt hij op het idee gebracht. Zo is samenspel vooral voor de jongste peuters een afwisseling van spel en kleine ruzietjes. Ingrijpen door de leidsters is echter bijna nooit nodig, omdat de ruzietjes het spel nauwelijks lijken te beïnvloeden. Er wordt vanuit positieve aandacht de kinderen gestimuleerd zelf oplossingen te bedenken door bv. te vragen of je straks op 't fietsje mag of dat er nog meer fietsjes vrij zijn i.p.v. afpakken. Zo leren peuters zich vrij snel enkele eenvoudige regeltjes eigen te maken. Bij gedrag wat niet genegeerd kan en mag worden, zoals plagen, pesten, buitensluiten of elkaar pijn doen, wordt er door de leidsters ingegrepen. Geduldig en vriendelijk, maar wel duidelijk wordt uitgelegd waarom iets niet mag. Bij herhaling of extreem gedrag wordt het kind even apart op een stoeltje gezet. Wanneer het kind wordt opgehaald, wordt dit gedrag en het apart zetten gemeld aan de ouders.

De sociale houding die het kind geleerd wordt komt overeen met zijn leeftijd en ontwikkelingsniveau. Naarmate de peuter ouder wordt, wordt hem aangeleerd rekening te houden met elkaar en elkaars eigendommen, elkaar te respecteren, voorzichtig en zorgvuldig om te gaan met het speelgoed en zo mogelijk mee te helpen met opruimen.

4.2 Het ontwikkelen van een positief zelfbeeld

Om een positief beeld van zichzelf te kunnen ontwikkelen, geven we de peuter complimentjes bij lief en aardig gedrag en bij alles wat hij al kan. Ook geven we opbouwende kritiek. Negatief gedrag negeren we, mits het geen gevaar oplevert voor het kind of zijn omgeving, zoveel mogelijk. Door niet in te grijpen als het niet echt nodig is, leert het kind de gevolgen van zijn gedrag te ervaren en leert hij zelf verantwoordelijk te zijn voor zijn gedrag.

4.3 Een baby in het gezin

De geboorte van een broertje of zusje is een emotionele gebeurtenis voor de peuter. Hij is ineens niet meer "alleen", maar moet de aandacht van zijn ouders delen met de baby. De peuter kan hierdoor een terugval in zijn gedrag krijgen, zoals weer in zijn broek plassen, duimen en huilerig of agressief gedrag vertonen. Ook kan het kind stil worden. Door niet te veel te praten over de baby, niet in te gaan op de terugval en de peuter te laten voelen dat hij nog steeds hetzelfde kind is, wordt geprobeerd hem weer vertrouwen in zichzelf te geven.

5. Het stimuleren van de identiteit en zelfredzaamheid

Om de identiteit te stimuleren gebruiken we regelmatig de voornaam en de achternaam van het kind. Zo leert de peuter wie hij is, hoe hij heet en dat hij iemand is. Wij trachten ook een positief imitatievoorbeeld in spel te geven en mede door het aanwezige materiaal kan het imitatiespel en de ontwikkeling van de identiteit van het kind goed tot zijn recht komen. Het zelfvertrouwen vergroten we door het kind kleine opdrachten te geven die passen bij zijn ontwikkelingsniveau, hem te laten ervaren wat hij al kan, hem te prijzen als hij iets goed doet, of hem te helpen waar dat nodig is.

Dagelijks werken we aan de zelfstandigheids- en de zelfredzaamheidstraining, zoals zelf handen wassen, zelf je jas aantrekken en zelf je broek ophalen, maar ook zelf een puzzeltje maken of zelf iets opruimen. Hierbij letten we op wat het kind al kan en waar hij op dat moment aan toe is. Doordat we genoeg ruimte geven voor zelfstandigheid en het kind laten weten dat hij fouten mag maken, wordt de zelfstandigheid gestimuleerd. Een kind dat uit ervaring weet dat hij fouten mag maken, durft er voor uit te komen dat hij iets niet weet of niet kan.

6. De verstandelijke (cognitieve) ontwikkeling

Kinderen leren spelenderwijs de wereld om zich heen te ontdekken. Door middel van puzzels, spelletjes, kleuren en vormen proberen we het denkvermogen te stimuleren. Ook voorleesboeken en seizoensthema's spelen hierbij een rol. Het helpt de peuter met het leren waar te nemen, te ordenen en te sorteren. Tijdens de peuterfase begint het kind naast het puur concrete denken (iets is hard of zacht, licht of zwaar, eetbaar of niet) en ook eenvoudige begrippen als jong/oud, groot/groter, vandaag/morgen, op/onder steeds beter te beheersen. Wat meer abstracte begrippen zoals kleuren, aantallen en niet zichtbare dingen zoals de wind krijgen steeds meer betekenis voor de peuter. Het zelfstandig bedenken van oplossingen voor problemen door het kind is van groot belang in de verstandelijke ontwikkeling, bijvoorbeeld door zelf een puzzel proberen te maken. De leidsters zullen de ontwikkeling stimuleren en het kind aanmoedigen, maar er zijn geen eisen waaraan ze moeten voldoen, ieder kind gaat in zijn eigen tempo. Er wordt gewerkt met thema's en programma's, maar er kan altijd ruimte gemaakt worden voor spontane gebeurtenissen en ontdekkingsmogelijkheden. Plezier en herhaling geven het kind zelfvertrouwen om nieuwe uitdagingen aan te gaan.

Om het lichaamsbesef te bevorderen doen we regelmatig zintuiglijke spelletjes met de peuters zoals horen, zien, ruiken en voelen. Ook maken we gebruik van liedjes en opzegversjes, waarbij delen van het lichaam aangewezen kunnen worden, zoals "Dit zijn mijn wangetjes" en "Hoofd, schouders, knie en teen". Hiermee gaat het kind zijn eigen lichaam en dat van anderen ontdekken.

B. Verzorgen van de peuters

Peuters hebben nog geen begrip van tijd en hebben geen idee van wat het betekent als er gezegd wordt: *"Ik kom je straks weer halen"*. Door het aanbieden van een dagindeling met een regelmatig en consequent programma en vaste regels wordt het *"straks"* voor de peuter verduidelijkt. Middels een vaste structuur van *"eerst gaan we dit doen"*, *"dan gaan we wat drinken"*, *"dan gaan we dat doen"* en *"dan komt mama"*, leren we het kind vertrouwen te krijgen in de omgeving en dat mama hem inderdaad weer komt halen. We maken hierbij gebruik van de visuele ondersteuning van dagritmekaarten. Deze dagindeling geeft zowel de kinderen als leidsters houvast, maar er wordt voorkomen dat kinderen op welke manier dan ook gedwongen worden om aan bepaalde activiteiten mee te doen. Wel geldt de regel dat, bij het verlaten van het lokaal voor bijvoorbeeld het buitenspelen, elk kind met de groep mee gaat. Ook hier bouwt het kind samen met de leidster het vertrouwen op dat hij na het buitenspelen weer samen met de andere peuters terug naar het lokaal gaat.

Om te voldoen aan een pedagogisch verantwoorde dagindeling wordt er uitgegaan van de volgende structurele momenten:

- het **emotionele** moment van afscheid nemen
- het **individuele** moment van het beginnen met vrij spelen
- het **collectieve** moment van het met elkaar in de kring zitten
- het **rituele** moment van het naar de WC gaan en handen wassen
- het **collectieve** moment van bij elkaar aan tafel gaan zitten om fruit te eten of wat te drinken
- het **sociale** moment van samen naar buiten gaan om te spelen of om met elkaar te plakken, te verven, enzovoorts
- het **vanzelfsprekende** moment van het ophalen van de peuter

1. Hygiëne en Veiligheid

Om de hygiëne en veiligheid te waarborgen werkt SPM volgens de protocollen: "gezondheidsrisico's in kindercentrum of speelzaal" van RIVM (juni 2013. De meest actuele versie is in te zien in de bibliotheek van www.rivm.nl)

Jaarlijks wordt er een Risico Inventarisatie en Evaluatie per locatie gedaan. Hierbij worden de volgende methoden gebruikt:

1. Stichting Consument en Veiligheid Veiligheidsmanagement, methode voor peuterspeelzalen
2. Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid risico-inventarisatie gezondheid, peuterspeelzalen.

Bij aankoop van nieuw speelgoed letten we natuurlijk op de veiligheid van het speelgoed: creatief materiaal is gifvrij.

Een ontruimingsplan is in het lokaal aanwezig. Er wordt jaarlijks een brand/ontruimingsoefening gedaan. Op iedere locatie is altijd een leidster van de speelzaal aanwezig die in het bezit is van een geldig BHV (bedrijfshulpverlening) en/of kinder-EHBO. Een aantal locaties participeren in deze eisen en oefeningen in de Brede School of aangrenzende basisschool.

Tijdens het spelen is er toezicht op de kinderen door de leidster(s), de vaste vrijwilliger en/of een stagiaire. Ongewenste ontdekkingstochten en ongewenste gasten worden voorkomen door afsluiten van hekken en/of deuren.

Wij leren de kinderen aan na het toiletteren hun handen te wassen. Na het snuiten van neuzen, wassen de leidsters hun handen. De allerkleinste peuters worden regelmatig verschoond, een poepluier wordt direct verschoond. Na het verschonen wassen de leidsters hun handen.

Zodra de ouders aangeven met de zindelijkheidstraining te zijn begonnen wordt het kind extra meegenomen naar het toilet. Reservekleding is, in geval van een ongelukje, aanwezig.

Het speelgoed wordt minimaal tweemaal per jaar gereinigd en zo nodig vaker i.s.m. de ouders. De stoffen spelmaterialen worden iedere maand gewassen. De WC, verschoontafel, tafels, het aanrecht en de vloeren worden dagelijks schoongemaakt.

2. Fysieke omgeving

De groepsruimte is verzorgd en overzichtelijk. In de groepsruimte zijn aparte hoekjes voor de kinderen gemaakt. Daardoor kunnen zij ongestoord spelen met datgene wat zij leuk vinden. Ook voor de kinderen die zich wat meer willen uitleven is er een apart gedeelte om te spelen, bijvoorbeeld met de poppenwagens, fietsen of de klimtoestellen. Fietsen kan binnen alleen indien de ruimte dit veiligheidshalve toelaat.

C. Omgang met normen en waarden

1. Rechten en plichten van het kind

Elk kind heeft recht op een goede verzorging en de mogelijkheid om zich op alle ontwikkelingsgebieden te ontplooien. Het kind heeft er recht op om zijn/haar gevoelens te uiten en zichzelf te zijn, waarbij rekening gehouden moet worden met de anderen in de groep. Van de kinderen verwachten we dat ze zich houden aan de regels, waarden en normen van de peuterspeelzaal voor zover dat in hun vermogen ligt. Hierbij houden we rekening met hun leeftijd en ontwikkeling.

2. Corrigeren ('straffen') en belonen

Voor een kind is het belangrijk om te weten wat de grenzen zijn. De leidsters benaderen de kinderen zoveel mogelijk op een vriendelijke, duidelijke, positieve manier. Dit doen zij door complimentjes te geven aan de kinderen als zij iets goed doen. Wanneer een kind iets niet mag en hij/zij doet het toch, dan legt de leidster uit waarom dit niet mag. Soms is het nodig dat de leidsters een kind toch moeten corrigeren of 'straffen'. Corrigeren kan op verschillende manieren gebeuren, bijvoorbeeld door het afleiden van het kind of het geven van een waarschuwing. De mimiek van ons gezicht is een hulpmiddel bij het overbrengen van de boodschap. Een 'straf' wordt aan het kind uitgelegd zodat het kind begrijpt waarom het straf heeft gekregen. De straf wordt direct gegeven, is kort en niet fysiek. De straf bestaat uit even apart zitten en tot rust komen. Uitgangspunt bij straffen is dat niet het kind afgekeurd wordt, maar bepaald gedrag.

Vrij spel houdt ook vaak in: conflicten tussen peuters onderling. De leidster kijkt eerst of de kinderen het zelf kunnen oplossen. Gebeurt dit niet of niet bevredigend, dan grijpt ze in en probeert door middel van praten het conflict op te lossen.

Is er sprake van agressie naar een ander kind toe, dan wordt het kind even apart gezet op een stoeltje (time out) en wordt het andere kind eerst getroost. Met degene, die de agressie vertoont, gaat de leidster vervolgens praten. Dan moet het kind "sorry zeggen" tegen het andere kind en mag het weer verder spelen. Het gaat er vooral om dat de boodschap aankomt bij het kind, zowel bij 'de dader' als het 'slachtoffer'. Soms moet een kind nog leren dat het taal moet gebruiken als hij iets wil i.p.v. zijn tanden of nagels ergens in te zetten. Het is dan ook de eerste stap om te voorkomen dat hij een ander pijn kan doen en daarbij woorden toevoegen die hij kan (gaan) gebruiken.

Bij herhaaldelijk opvallend gedrag worden ook de ouders ingelicht. Misschien zijn er omstandigheden thuis die dit gedrag kunnen veroorzaken of vertoont het kind thuis ook opvallend gedrag en kan er in overleg worden uitgevonden wat de beste aanpak is van dit gedrag.

3. Rituelen, feesten en verjaardagen

In het vaste kring moment wordt een tussendoortje en/of drinken genuttigd. Binnen SPM voeren we daarbij een gezondheidsbeleid. Als tussendoortje wordt gezamenlijk fruit gegeten. Peuters maken kennis met diverse soorten fruit en 'zien eten - doet eten'. Voor in de drinkbeker vragen we de ouders geen koolzuurhoudende dranken mee te geven.

Rituelen geven de kinderen vastigheid, bijvoorbeeld een liedje voor het eten en het stampen met de voeten na het buitenspelen. Ook aan feesten, zoals Sinterklaas, kerst, carnaval en Pasen wordt aandacht besteed. De viering wordt aangepast aan de leeftijd van de peuters. Bij het vieren van een verjaardag mag er getrakteerd worden. Wel vragen we aan de ouders

rekening te houden met hoeveelheden en gezondheid. Aan de ouders van kinderen die geen snoep mogen of een speciaal dieet hebben vragen wij een 'traktatietrommeltje' op de speelzaal te zetten waar zij dan uit mogen kiezen. We adviseren om de leidsters dezelfde traktatie te geven als de kinderen. Bij de verjaardagen staat het plezier van het kind en de groep voorop. Een maximum van 2 volwassenen/fotografen is te prefereren voor de veiligheid van de groep. Bij het verlaten van de speelzaal kunnen ouders ook het afscheid van de speelzaal meemaken.

D. omgang met netwerken rondom de peuter

1. Rol van de ouders

We proberen voor iedereen de communicatie duidelijk, open en goed te houden. De leidsters passen hun communicatie aan de verschillende partijen waarmee zij te maken hebben aan. De ouders benader je anders dan de peuters, de leerkrachten van school weer anders dan collega's. Iedereen wordt in zijn rol met respect bejegend. Er wordt vraaggericht gewerkt waarbij de peuter centraal staat. Binnen SPM worden ouders naast de wekelijkse contacten bij het brengen en halen betrokken bij het speelzaalwerk. Zij ontvangen een aantal malen per jaar een peuterkrant en/of nieuwsbrief om de ontwikkelingen te delen. Ook kunnen ouders de speelzaal volgen op facebook en de website. Hiervoor is een privacy protocol opgesteld en in het inschrijfformulier opgenomen. Dit om de media 'veiligheid' van de kinderen te waarborgen. Ouders ontvangen bij het kennismakingsgesprek bij inschrijving het informatieboekje van de speelzaal. Ook worden de ouders betrokken bij diverse activiteiten van de speelzaal en functioneert er een activiteitencommissie. De activiteitencommissie organiseert vooral de grote activiteiten zoals Sinterklaas en kerst, maar ook lokale acties voor sponsoring en werving van middelen. Vanuit de locale speelzaal is één ouder afgevaardigd in de ouderraad van de Stichting Peuterspeelzalen Maasdriel. Het beleid van de speelzaal wordt hier voorgelegd ter advisering. Ouders denken mee vanuit ouderperspectief en geven signalen door aan het bestuur.

Bij de inschrijving worden ouders ook voor allerlei hand- en spandiensten gevraagd. Zo wordt een beroep gedaan op de ouders om te helpen bij de grote schoonmaak en van kleinere onderhoudstaken zoals wassen van de stoffen materialen en repareren van materialen.

Ouders spelen de belangrijkste rol in de opvoeding en begeleiding van de peuter. Wanneer een ouder twijfels of vragen heeft over de opvoeding, het gedrag of de ontwikkeling van hun peuter kunnen zij hiervoor altijd terecht bij de leidsters. Vragen kunnen besproken worden en zorgen gedeeld en samen kan er naar een oplossing gezocht worden. Het contact tussen ouders bij het brengen en halen is hierin ook belangrijk. Ook omgekeerd kan een leidster signaleren dat de ontwikkeling van een kind niet optimaal verloopt. Zij zullen dit altijd met de ouders bespreken. Wanneer dat nodig is zal hier extra tijd voor vrijgemaakt worden buiten de speelzaaltijd. Zonder toestemming van de ouders wordt het kind niet buiten de speelzaal of met andere hulpverleners besproken. Een uitzondering hierop geldt voor het protocol kindermishandeling.

Officiële oudercontacten:

Naast het brengen en halen zijn er 4 vaste contactmomenten met ouders in de vorm van 10-minutengesprekken.

1. Het kennismakingsgesprek: doel om een beeld te krijgen van het kind en de verwachtingen van en naar ouders helder krijgen.
2. 10-minutengesprek in eerste jaar: doel om een beeld te geven van de ontwikkeling van de peuter op de speelzaal
3. 10-minutengesprek in tweede jaar: doel om een beeld te geven van het verdere ontwikkelingsverloop
4. Eindgesprek: doel om het overdrachtformulier voor de basisschool te bespreken en de peuterspeelzaal fase af te ronden.

2. Contacten met andere (hulpverlenings)instanties

Bij de overdracht naar de basisscholen wordt een overdrachtformulier ingevuld. Hierop staat de observatie van het kind rond het tijdstip van verlaten van de speelzaal door de leidsters. Ook voor de overdracht naar de basisschool wordt toestemming aan de ouders gevraagd. Bij twijfel over de (specifieke) aanpak en plaatsing in een bepaalde groepscombinatie neemt de school contact op met de leidsters. Ook met de basisscholen zijn regelmatige contactmomenten. Hiermee wordt een doorlopende ontwikkelingslijn beoogd.

Iedere zes weken is er een overlegmoment met de consultatiebureaus, waarvoor de ouders bij plaatsing hun toestemming geven.

Er zijn peuters waarvan de leidsters inschatten dat het goed voor de ontwikkeling van het kind zou zijn als zij de speelzaal extra bezoeken. De leidsters kunnen namelijk zorg hebben om een kind en dit vervolgens bespreken met de ouders. Ook anderen, zoals het consultatiebureau, en de ouders zelf kunnen de zorg delen. Wanneer er overeenstemming is over het probleem of aandachtsgebied en VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie) door het consultatiebureau toegewezen is, zal de leidster een plan van aanpak opstellen voor het kind op de peuterspeelzaal. Wellicht is er ook andere hulp zoals bijvoorbeeld logopedie of fysiotherapie nodig. Het is voor de peuter van het grootste belang dat achterstanden tijdig gesignaleerd worden. Een eenmaal opgelopen achterstand op jonge leeftijd is moeilijk later weg te werken. De peuter met een VVE-indicatie heeft baat bij een gezamenlijke aanpak vanuit ouders, het consultatiebureau, de peuterspeelzaal en eventueel andere deskundigen. De ouder is daarbij de belangrijkste schakel. Door extra dagdelen, die gefinancierd worden door de gemeente, kan het zorgkind extra VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie) aangeboden krijgen. Voor veel zorgkinderen is dat net dat duwtje in de rug dat zij nodig hebben om niet met een achterstand de basisschool in te gaan.

3. Wennen

Het doel van wennen is tweeledig. Enerzijds dat het kind zich veilig voelt en dat het kind vertrouwd raakt met de nieuwe omgeving, de groepsruimte, de peuterspeelzaal, de leidsters en de groepsgenootjes. Anderzijds is het ook belangrijk dat ouders vertrouwd raken met de nieuwe situatie en een vertrouwensrelatie met de leidsters kunnen opbouwen. Zij laten hun kostbaarste bezit op de speelzaal achter. Ouders mogen dan ook altijd even bellen hoe het gaat. Ook moeten ouders ervan op aan kunnen dat de leidster hen belt als het echt niet gaat of er iets is. Om het gewennen te vergemakkelijken adviseren we de ouders het kind 2 keer per week de speelzaal te laten bezoeken.

Het wennen verloopt voor ieder kind weer anders. De één went door op schoot te zitten bij de leidster, de ander door juist met rust gelaten te worden. Verdriet, angst en/of boosheid spelen een grote rol. De kinderen die het heel spannend vinden, hoeven de eerste paar keren nog niet mee te doen met het groepsgebeuren, maar mogen nog meer hun gang gaan. Ook een eigen knuffel of speen kan de eerste keren helpen. Dit wordt ook snel weer afgebouwd door het speeltje of speen later op te bergen in de rugzak. Zeker een speen is een tijdelijk hulpmiddel.

Het kennismakingsgesprek met de ouders is bedoeld om dit wenproces bij ouders en kind zo gemakkelijk mogelijk te maken. Leidsters krijgen zo antwoord op vragen als: wie is het kind en wat heeft het nodig? En ouders krijgen een beeld van de verwachtingen van de speelzaal en henzelf. In het begin wordt de ouder(s) gevraagd om vrijwel als eerste ouder hun kind op te komen halen.

In de bijlage staan tips aan voor ouders om de start naar de speelzaal te vergemakkelijken.

E . Klachten

Indien u een klacht heeft over het functioneren van één van onze leidsters op de peuterspeelzaal, dan kunt u daar in eerste instantie de leidsters op aanspreken. Het beleid van SPM is gericht op een open communicatie met de ouders/verzorgers. De leidsters staan open voor feedback over alle zaken die de peuterspeelzaal en uw peuters aangaan. Als de klacht niet tot voldoende verandering/verbetering van de situatie leidt, kunt u contact opnemen met de coördinator, telefoon 06 24 53 24 88.

Uw klacht zal door de coördinator worden behandeld. Uw klacht wordt gehoord en besproken met degene(n) die het betreft of betreffen. U ontvangt altijd schriftelijk een reactie omtrent de uitkomsten hiervan. Uw klacht zal serieus en uiterst vertrouwelijk behandeld worden. Indien u liever anoniem wilt blijven kan dit natuurlijk ook. Wij kunnen uw klacht dan echter niet met u bespreken en terugkoppelen. U kunt uw klacht dan melden via SPM, Postbus 131, 5330 AC Kerkdriel.

In de meeste gevallen kan de klacht met en door direct betrokkenen worden opgelost. Voor situaties waarin dit niet mogelijk blijkt, is er de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. Als de klacht niet tot een oplossing leidt dan moet het geschil binnen 12 maanden na de datum waarop de ouder/oudercommissie de klacht bij de SPM indiende, schriftelijk bij de geschillencommissie aanhangig worden gemaakt. (Geschillencommissie: www.degeschillencommissie.nl)

Wanneer de ouder/oudercommissie een geschil aanhangig maakt bij de Geschillencommissie, is SPM aan deze keuze gebonden. Indien SPM een geschil aanhangig wil maken, moet zij de ouder/oudercommissie schriftelijk of in een andere passende vorm vragen zich binnen vijf weken uit te spreken of hij/zij daarmee akkoord gaat. SPM dient daarbij aan te kondigen dat zij zich na het verstrijken van voornoemde termijn vrij zal achten het geschil bij de gewone rechter aanhangig te maken.

De Geschillencommissie doet uitspraak met inachtneming van de bepalingen van het voor haar geldende reglement. Het reglement van de Geschillencommissie is beschikbaar via www.degeschillencommissie.nl en wordt desgevraagd toegezonden. Voor de behandeling van een geschil door de geschillencommissie is een vergoeding verschuldigd.

Uitsluitend de hierboven genoemde Geschillencommissie dan wel de gewone rechter is bevoegd van geschillen kennis te nemen.

F. Vierogenbeleid SPM

Zorgen voor vier ogen, vier oren en transparantie

Naar aanleiding van de Amsterdamse zedenzaak (december 2010) heeft een onafhankelijke onderzoekscommissie, commissie Gunning, aanbevelingen uitgebracht om de veiligheid van kinderen in de kinderopvang c.q. peuterspeelzaalwerk te verbeteren. Deze aanbevelingen reiken verder dan de zedenzaak en kunnen een bijdrage leveren aan de verdere kwaliteitsontwikkeling omtrent veiligheid voor kwetsbare jonge kinderen.

Visie en actie ten aanzien van de aanbevelingen voortgekomen uit rapport Gunning (onderzoek n.a.v. Amsterdamse zedenzaak)

De commissie Gunning heeft een aantal aanbevelingen gedaan in het rapport Gunning. Aan zowel het rapport als de aanbevelingen wordt grote waarde gehecht vanuit de overheid, maar ook binnen onze gehele organisatie.

SPM staat positief ten opzichte van de conclusies van de commissie waarin wordt gepleit voor een kwaliteitsverbetering van de sector kinderopvang. In het rapport wordt men name gesproken over kinderopvang, maar peuterspeelzalen vallen onder dezelfde wetgeving. Volgens de onderzoekers in het rapport gaat het niet alleen om kinderopvang, maar ook om de begeleiding, ontwikkeling en ontplooiing van kinderen. Bij SPM al jaren centraal verwerkt in de doelstelling.

Als organisatie hebben wij goed naar al onze locaties gekeken en deze getoetst aan de aanbevelingen in het rapport. Meer informatie over Rapport Gunning en aanbevelingen zijn de volgende bronnen gebruikt: www.kinderopvang.nl; www.nji.nl en www.vng.nl Vanuit de praktijk is gebleken dat binnen SPM voor een groot deel de aanbevelingen al in ons beleid zijn opgenomen en worden uitgevoerd. Hieronder kunt u de conclusies lezen en hoe deze aanbevelingen zijn vertaald in de praktijk.

Het 'vierogen principe' is een essentiële drempel tegen seksueel misbruik van kinderen.

Om de veiligheid van kinderen te garanderen, is het van belang dat peuterspeelzaalleidsters zo min mogelijk voorspelbaar lang met een kind alleen zijn. Om dit te voorkomen heeft de commissie Gunning de term 'vierogen principe' geïntroduceerd. De commissie geeft aan dat er een maximale transparantie in een gebouw moet worden nagestreefd, zodat volwassen elkaar kunnen zien in elke groepsruimte, verschoonruimte, en algemene ruimte binnen en buiten.

Wanneer wij de locaties van SPM onder de loep nemen, zien wij dat, op alle locaties, er geen leidsters alleen in het pand aanwezig zijn. De peuterspeelzaalleidsters werken met twee gekwalificeerde leidsters op de groep. Indien er 1 leidster op 8 peuters aanwezig is, is er altijd een andere (vrijwillige) volwassene op de groep. Onze locaties zijn voornamelijk gevestigd in gebouwen waar meerdere functies aanwezig zijn en zo transparant mogelijk gebouwd. Er zijn veel raampartijen en verschoonruimten worden gedeeld met meerdere groepen. Wanneer peuterspeelzaalleidsters naar buiten gaan is er altijd toezicht door een andere volwassene in het gebouw of op het speelplein.

Deuren van ruimten binnen zijn niet afgesloten of op slot.

Ook de coördinator kan altijd onverwacht op de groepen binnenlopen.

De planning van het personeel voldoet aan de regels die staan beschreven in de Wet kinderopvang. De GGD toetst jaarlijks of wij ons aan de wet- en regelgeving houden.

Er is meer aandacht nodig voor de herkenning van risicosignalen.

De commissie Gunning concludeert dat pedagogisch medewerkers signalen vaak niet herkennen of dat ze niet de juiste actie ondernemen. Dit geldt ook voor ouder(s)/verzorger(s) en mensen uit de directe omgeving van het kind, net als voor huisartsen en andere hulpverleningsinstanties.

Eén van de adviezen is om niet te vaak te wisselen in pedagogisch medewerkers zodat opvallend gedrag van een kind eerder door de pedagogisch medewerker wordt opgemerkt. Binnen SPM zijn al onze medewerkers geschoold met betrekking tot signalering kindermishandeling en seksueel misbruik. Binnen ons kwaliteitssysteem hebben wij een uitgebreid Protocol waarin signalen en procedures staan omschreven. Daarnaast zijn wij, als SPM aangesloten bij verschillende MD-teams (Multidisciplinaire teams) en kunnen zo gebruikmaken van de Landelijke Verwijsindex Kindermishandeling. SPM heeft op elke locatie een vast team peuterspeelzalleidsters. De locaties worden aangestuurd door een coördinator, leidinggevende. Deze ondersteunt, begeleidt en anticipeert op een (hulp) vraag die wordt gesteld in het kader van het pedagogisch klimaat binnen een groep. Dit kan zowel kindgericht als teamgericht zijn. SPM vindt het belangrijk dat leidsters op de hoogte zijn van signalen, maar ook van een goede omgang met de seksuele ontwikkeling en behoefte aan intimiteit van peuters. Er is maandelijks overleg met leidsters en coördinator op de locaties waarin omgang met peuters en signalen besproken worden. Op deze manier zorgen wij voor een open aanspreekcultuur op dit terrein.

Binnen SPM hebben we een heldere klachtenprocedure. Extern zijn we aangesloten bij de Klachtencommissie WMK (Provinciale Klachtencommissie Welzijn, Maatschappelijke Dienstverlening en Kinderopvang in Gelderland en Overijssel. Een jaarverslag van de klachten wordt jaarlijks verstrekt aan de GGD.

Het opleidingsniveau van de medewerkers kinderdagverblijven kan een kwaliteitsimpuls gebruiken.

De commissie Gunning vindt dat het opleidingsniveau van medewerkers in de kinderopvang omhoog moet. Hierdoor zouden medewerkers o.a. signalen van seksueel misbruik beter herkennen. Organisaties die professioneel werken en het juiste personeel met het juiste opleidingsniveau hebben, kunnen de risico's beter inperken.

SPM heeft goed opgeleid personeel in dienst. Onze peuterspeelzalleidsters hebben minimaal een opleiding op MBO-3 niveau afgerond. Daarnaast zijn er ook verschillende medewerkers met een MBO-4, HBO of Pabo-opleiding werkzaam binnen de groepen. Naast vaste medewerkers, werken we ook met stagiaires binnen de groepen. Zij werken boventallig op de groep onder supervisie van een gekwalificeerde leidster.

SPM heeft een pedagogisch beleid waarin duidelijk regels, waarden en normen staan die wij als organisatie nastreven. SPM dient zich te houden aan het vastgestelde privacyreglement. Bij de intake met een ouder wordt gevraagd of kinderen bij een activiteit mogen worden gefotografeerd. Ook geven wij nooit, zonder toestemming van de ouders, gegevens aan derden.

Aanscherpen procedure werving en selectie personeel kan risico's tegengaan.

De commissie Gunning vindt dat het aannamebeleid verbeterd kan worden, door altijd referenties na te vragen en diploma's te checken (ook bij buitenlandse werkervaring en diploma's verworven in het buitenland).

Wanneer medewerkers bij SPM in dienst treden, worden de originele diploma's gecheckt en moet er een VOG (Verklaring Omtrent het Gedrag) worden overlegd. De coördinator is hiervoor verantwoordelijk.

SPM staat positief tegenover het besluit van het kabinet om medewerkers van kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang, peuterspeelzalen en gastouders vanaf 2013 continu te screenen. Dit om de veiligheid te vergroten. De nieuwe maatregel vloeit voort uit de aanbevelingen van de Commissie Gunning naar aanleiding van de Amsterdamse zedenzaak.

Bestuurlijk toezicht en handhaving is belangrijk.

De commissie Gunning is kritisch op het bestuurlijk toezicht van kinderopvangorganisaties en het handhavingsbeleid van de gemeenten. Goed toezicht en een goede handhaving kan de kwaliteit verhogen van de sector kinderopvang. Hiervoor is duidelijk en helder beleid van belang.

Het handboek van SPM vormt de leidraad van de manier waarop we de organisatie hebben georganiseerd. Binnen het handboek hebben wij alle (beleids)documenten, procedures en werkinstructies beschreven en vastgelegd.

Voor SPM is het vanzelfsprekend dat er wordt voldaan aan wet- en regelgeving, hetgeen is ingebed in ons handboek. Wij hebben een goede relatie met de GGD en betrokken gemeente. De contacten met beide instanties kunnen omschreven worden als proactief met als doel zo tot een juiste afstemming te komen.

Kinderdagverblijven: van opvang naar ontplooiing.

De commissie Gunning pleit om de kwaliteit binnen de kinderdagverblijven te verhogen. De commissie vindt dat kinderopvang meer is dan alleen een voorziening die ouders in staat stelt om aan het arbeidsproces deel te nemen en / of een studie te volgen. Kinderopvang biedt naast opvang veel kansen om mee te werken aan de ontplooiing van kinderen.

Het ontwikkelingsgericht werken met de kinderen staat centraal binnen SPM. SPM is er voor alle kinderen van 2 tot 4 jaar, ongeacht of de ouders werken of niet. Er wordt met VVE programma's gewerkt en een kindvolgsysteem (Doen, Praten & Bewegen) gebruikt.

Wanneer het kind naar de basisschool gaat krijgt de school een overdrachtsformulier waarin de resultaten op alle gebieden op het moment dat het kind 44 maanden is opgenomen. De ouders krijgen alle observatielijsten van 2 tot 4 jaar mee naar huis.

Jaarlijks vinden er oudergesprekken plaats.

Naar de peuterspeelzaal

Voort het eerst naar de peuterspeelzaal is voor ieder kind spannend. Als uw kind er veel moeite mee heeft, kunt u eens kijken of de volgende tips helpen:

Vorbereiden

1. Gebruik prentenboeken om uw kind voor te bereiden.
2. Ga alvast eens een paar keer kijken met uw kind. Voor sommige kinderen is het fijn om het (school)plein en het gebouw te bekijken zonder alvast kennis te hoeven maken met nieuwe mensen.
3. Zijn er foto's van de speelzaal, de leidsters of de groepsruimte, zodat u thuis over de peuterspeelzaal kan vertellen? Dat geeft uw kind een vertrouwd gevoel. Kijk op de website: www.peuterspeelzalen-maasdriel.nl
4. Kent u al kindjes uit de nieuwe groep? Ga dan samen met uw kind eens mee om een ander kindje van de speelzaal te halen. Uw kind ziet zo welke leuke dingen het andere kindje gedaan heeft en hoe de groepsruimte eruit ziet.
5. Bespreek met de leidsters wat er mogelijk is om uw kind zo goed mogelijk te laten wennen. Laat uw kind bijvoorbeeld kennis maken met de leidster als de ruimte leeg is.
6. Bespreek niet heel de week dat een speelzaal bezoek eraan komt. Dit kan ook de spanning verhogen.

Veiligheid bieden

7. Als uw kind veel moeite heeft met afscheid nemen, kom dan snel weer terug. Laat uw kind regelmatig 5 of 10 minuutjes spelen bij een familielid, buurvrouw of kennis. Zo merkt uw kind dat u echt weer terug komt. Gebruik de tijd om een boodschapje te doen, een brief te posten of de hond uit te laten. Later kan uw kind ook langer zonder u blijven.
8. Ga nooit "stiekem" weg als uw kind lekker zit te spelen. Hierdoor leert uw kind niet op u vertrouwen. Uw kind moet u dan steeds in de gaten houden om te zien of u niet plotseling weg bent. Neem dus altijd afscheid als u weggaat, ook als uw kind dan gaat huilen. Stel hem gerust, zeg wanneer u weer terug komt, geef uw kind de kans om te zwaaien en ga dan ook echt weg. Neem kort afscheid.
9. Dreig niet dat u weggaat als uw kind gaat huilen of aan u blijft hangen. Als u het weggaan als dreigement gebruikt, is het logisch dat uw kind daar bang voor wordt.
10. Peuters hebben nog maar weinig tijdsbesef dus het is moeilijk hen te vertellen wanneer u weer terugkomt. U kunt wel vertellen na welke activiteit u uw kind weer komt halen, bijvoorbeeld na het buitenspelen. De leidsters kunnen dit herhalen. De dagritme kaarten kunnen daarbij helpen.
11. Het helpt vaak om een voorwerp van uzelf achter te laten bij uw kind of een speeltje, speen waaraan het gehecht is. Het geeft uw kind het gevoel dat u echt weer terug komt en hem niet zal vergeten. Het voorwerp kan ook troost bieden op momenten dat uw kind naar u verlangt.

12. Heb vertrouwen in uw kind. Alle jonge kinderen hebben moeite met afscheid nemen. Ze moeten nog leren dat ze erop kunnen vertrouwen dat u echt weer terug komt. Geef ze dat vertrouwen. Kinderen hebben een sterke antenne voor uw gevoelens. Ze merken onmiddellijk dat hun ouders gespannen zijn. Als u bang bent dat uw kind overstuur zal raken, zal uw kind die spanning zeker opmerken en overnemen. U geeft uw kind een veilig gevoel door vertrouwen in hem/haar te hebben.

Uw kind helpen vertrouwen te krijgen in zichzelf

13. Als uw kind aan u blijft hangen, toon dan begrip voor zijn gevoel. Vertel dat hij/zij nog moet wennen en het misschien een beetje spannend vindt. Stel uw kind gerust, spreek af hoe lang u bij hem/haar blijft en neem daarna afscheid.
14. Geef vooral aandacht aan alles wat uw kind zelf doet of durft. U kunt complimenten geven en uw kind aanmoedigen om zelf te spelen en te ontdekken. Schenk geen aandacht aan dingen die uw kind nog niet durft. Door uw kind te vragen dingen te doen die het wel durft en hem daarvoor te complimenteren, zorgt u voor succeservaringen (zelf zijn jas op te hangen, zelf iets te pakken of aan de leidster geven).
15. Geef uw kind liever niet teveel aandacht als het aan u blijft hangen. U kunt samen gaan kijken bij de speeltjes die het leuk vindt. Neem daarna een stoel, praat met de leidster of speel met een ander kindje. Kijk of uw kind ook (mee) gaat spelen en geef dan uw complimentjes en aandacht aan alle kleine dingetjes die uw kind wel doet.
16. Vraag uw kind op een rustig moment om u iets te laten zien of uit te leggen (waar de puzzels liggen of de prullenbak staat). Zo voelt uw kind zich groot en knap.